

Saatteeksi

Istuin junassa Helsinkiin menossa, kun osastoon tulvahti joukko jalkapallojunnuja matkalla katsomaan Suomi-Saksa maaottelua. Pelistä puhuttiin ensin aika. Eihän siinä voinut korvia sulkea. Mistä saisi hyvän kännykkä-äänen, oli poikien puheenaiheista kakkonen. Mahtaako siideri olla tarjouksessa, tuli hyvänä kolmosena. Entä millaisia olisivat saksalaiset fanit? Englantilaisten vierailua muisteltiin. "Ne oli pelottavia", mukana olleet valistivat. "Naisia ei erottanut miehistä." Kun suomalaisiin kannattajiin haettiin kontaktia, "Are you a fucking transvestite", oli brittien tervehdyksistä ystävällisin.

Olympialapsia, tavallaan, hekin. He vilahtavat myöhemmin Alan Bairnerin artikkelissa, jossa pohditaan yhdistääkö vai jakaa-ko jalkapallo kansallisurheiluna Brittein saaria. Bairner kävi pitämässä puuropuheen Suomen urheiluhistoriallisen seuran pikkujoulutilaisuudessa 11.12.2003 Suomen Urheilumuseolla ja sai esitelmällään kiinnityksen tämänkertaisen vuosikirjamme ulkomaiseksi vierailijaksi.

Vuosikirja houkutteli mukaan tänä vuonna parikymmentä kirjoittajaa, joista muutama osallistuu kisaan useammallakin tekstillä. Artikkeliosaston aloittaa Erkki Vettenniemi aiheenaan ensimmäinen suomalainen urheiluromaani, Maiju Lassilan Rakkautta, joka ilmestyi olympiavuonna 1912. Lassila kuvasi aittojen ja luhtien maailmaa, renkien ja piikojen, iloisten leskien ja vanhapoikaisäntien talonpoikaista erotiikkaa. Nyt analysoitavassa kertomuksessa kuvaus laajenee maalaissivistyneistöön, jonka nuoriso on löytämässä urheilun ihmeellisyydet.

Totista rakkautta on Suomessa perinteisesti tunnettu hiihdon ja luistelun kaltaisiin perusliikuntamuotoihin, joiden kilpailuhistoriallisia vaiheita Antti O. Arponen ja Terho Paltamo kirjassa kartoittavat. Suomalaisen pikaluistelun romahdus olympialajina on jälkimmäisen artikkelin aiheena, ja sama kohtalo on uhkaamassa nykyisin myös miesten hiihtoa.

Työväentalojen liepeille johdattavat lukijaa Erkki Vasara ja Esa Sironen, jotka lähestyvät aihetta metodisesti ääripäistään. Vasara luo kirjallisiin dokumentteihin tukeutuvaa poliittista ja järjestöhistoriaa, Sironen puolestaan kuuntelee miten elävät ih-

miset elävästi juttelevat. Niinhän se on tehtävä ja näitä lähestymistapoja yhdistämällä pyrittävä selvittämään, mitä ”kajastuslaisuus” tai ”rientolaisuus” parhaimmillaan ovat merkinneet jäsenille, kannattajille ja omalle yhteisölleen laajemminkin.

Kasper Hana, Kristina Exner-Carl, Vesa Vares ja Anders Vestergård vastaavat vuosikirjan olympiateemasta. Tekijöiden otteet ja aiheet vaihtelevat huumorinpilkkeestä ja omien juurien valottamisesta myyttien purkamiseen ja ehdokaslajien tuskitteluun olympialiikkeen eteisessä. Helsinki, Berliini, Garmisch-Partenkirchen vilahtelevat kirjassa useiden muidenkin kirjoittajien teksteissä – Tukholmaa unohtamatta. Ja Ateenassa kesällä tavaataan, tosin kahdeksan vuotta myöhässä, Atlantan vietyä vuoden 1996 satavuotiskisat ensimmäisen olympiakaupungin nenän edestä.

Jännitystä ei olympialiikkeen taivaanrannalta puutu tälläkään hetkellä. Suurvaltopoliittisten skismojen tilalla on uudenvuodenlainen taloudellis-poliittinen epävakaus, ihmisoikeusloukkausten, terrorismin ja dopingpaljastusten uhka. Jos Ateenasta kunnialla selvitään, samojen ja ehkä uusienkin huolien varjossa valmistaudutaan Pekingin vuoteen 2008.

Vuosikirjan huolenpitoa-osastossa Minna Harjula hahmottelee suomalaisen terveystieteellisen keskustelun rakentumista ja Ulla Salmela liikunnan ja terveyden tiloja Viipurin 1930-luvun kaupunkisuunnittelussa. Aino Sarje avaa valokuvaa historiallisen tulkinnan lähteenä ja Alan Bairner kansallistunteen ja urheilukansalaisuuden ongelmavyhteä.

Vuosikirjan tapahtuma- ja arvosteluosasto on tavanomaista muhkeampi.

Esa Sironen